

Čermin, Jan

Jiří Macháček

In: Fasora, Lukáš; Čermin, Jan; Čerminová, Jana; Hanuš, Jiří; Málíková, Michaela. *Sto tváří, sto příběhů : vybrané osobnosti v dějinách Filozofické fakulty Masarykovy univerzity*. Vydání první Masarykova univerzita, 2020, pp. 449-451

ISBN 978-80-210-9382-9; ISBN 978-80-210-9605-9 (online ; pdf)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143172>

Access Date: 18. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Jiří Macháček

Národnost: česká

Datum narození: 21. dubna 1971

Místo narození: Nové Město na Moravě

Sociální zařazení: Filozofickou fakultu navštěvoval Jiří Macháček ještě jako nenarozený – v té době zde studovala jeho matka Arnoštka Macháčková. Jeho otec Jiří Macháček vystudoval strojní inženýrství a matka pracuje jako překladatelka. Od mládí ho zajímala archeologie; už na základní škole jezdil pomáhat na archeologické výzkumy. Během jednoho z výzkumů na Rokštejně potkal svou ženu Ivetu Macháčkovou, germanistku a vysokoškolskou pedagožku. Spolu mají dva syny. Když to čas dovolí, Jiří Macháček rád vyjede na běžky nebo horské kolo.

Akademické působení

Jeho pozdější badatelskou činnost a zájem o archeologii nasměroval strýc Martin Puttner, absolvent FF a spolužák profesora Zdeňka Měřínského, významného archeologa. Již na základní škole jezdil na brigády pomáhat na archeologické výzkumy; pokračoval v tom i při studiu gymnázia. Odmaturoval v roce 1989 na gymnázium v Novém Městě na Moravě.

Mezi lety 1989–1995 studoval archeologii na FF MU. Během studií ho významně ovlivnil profesor Bořivoj Dostál, odborník na raně středověkou archeologii, který byl také jeho školitelem. Magisterskou diplomovou práci napsal na téma *Podunajský typ aneb Keramika středodunajské kulturní tradice*. Poté ještě tři roky studoval nově reformované doktorské studium – byl jedním z prvních doktorandů Ústavu archeologie a muzeologie FF MU. Doktorský titul získal na základě disertační práce *Studie k velkomoravské keramice* (1999) a byl přijat na místo odborného asistenta.

Od roku 1998 byl vedoucím vědeckovýzkumné základny MU na Pohansku u Břeclavi. Výzkum na Pohansku patří k pilířům jeho dosavadní akademické činnosti. S tímto místem je také výrazně spjat i jeho volný čas a osobní život. Výzkumy na Pohansku probíhají kontinuálně od roku 1958 a Macháček patřil již ke třetí generaci výzkumníků této lokality. Podle jeho vlastních slov se jedná o „stěžejní místo výzkumu a průpravy pro několik generací archeologů z MU i ze zahraničních univerzit“. Mezi jeho nejvýznamnější nálezy patří objev rotundy s pohřebištěm, publikovaný v práci *Břeclav – Pohansko VII., Kostelní pohřebiště na Severovýchodním předhradí* (2016).

Habitoval se v roce 2006 prací *Pohansko u Břeclavi. Raně středověké centrum jako socioekonomický systém*. Práce byla později přepracována a v angličtině vydána prestižním nakladatelstvím Brill v Bostonu. V roce 2010 mu byl udělen profesorský titul. Od roku 2016 je vedoucím Ústavu archeologie a muzeologie Filozofické fakulty MU. Vyučuje dějiny starších Slovanů, staroslovanskou hmotnou kulturu, raně středověkou keramiku a využití výpočetní techniky v archeologii.

Absolvoval několik zahraničních stáží v Rakousku, Německu a Slovinsku. Jako stipendista Humboldtovy nadace studoval ve Frankfurtu nad Mohanem a jako hostující profesor působil v roce 2017 na univerzitě v Bamberku. V pozici hlavního řešitele se podílel na několika projektech GA ČR. V jeho badatelské činnosti se projevuje

snaha moderní archeologie o zapojení odborníků z různých oborů, zejména antropologie a historie. V současnosti patří mezi naše přední odborníky na raně středověkou archeologii.

Ocenění vědeckou komunitou

Je držitelem několika cen. V roce 1997 obdržel čestné uznání ministra školství jako talentovaný začínající vědec. O tři roky později získal Cenu Jana Rulfa v soutěži o nejlepší práci v oboru archeologie autorů do 36 let. V souvislosti s jeho zájmem o využití počítačové techniky v archeologii mu byla udělena cena The Intergraph Best Practices Awards za nejlepší aplikaci geografického informačního softwaru ve vědě a výuce (v konkurenci světových univerzit). Je také členem redakčních rad časopisů jako *Slavia Antiqua* či *Archeologické rozhledy* a spoluvydavatelem archeologické edice *Studien zur Archäologie Europas*. Je dvojnásobným držitelem Ceny rektora Masarykovy univerzity za významný tvůrčí čin.

Profesní působení a veřejná činnost

Jiří Macháček se věnuje také popularizaci vědy. Publikuje články v populárně naučných časopisech jako *Vesmír*, *Dějiny a současnost* a *ERA21*. Příležitostně přednáší na univerzitě třetího věku. Je členem správní rady Archaia Brno, z. ú., a také členem Akademického senátu FF MU.

Evaluace

Mezinárodní odborník na raně středověké dějiny střední Evropy a významný archeolog. Vedoucí Ústavu archeologie a muzeologie FF MU.

Ohlasy

Jiří Macháček mě coby vědce formoval již od počátků mého studia na oboru archeologie. Jeho široký odborný rozhled, který mně i dalším svým žákům předával prostřednictvím četných metodologických lekcí, mi umožnil nejen mnohem lépe pochopit východiska současného globálního archeologického diskurzu, ale také pojmut celé mé bádání způsobem, který umožňuje regionální problematiku zasadit do širšího rámce globálních témat a vědeckých výzev. \ [Michal Hlavica](#)

Jiří Macháček pro mě znamená Pohansko. Genius loci této archeologické základny mohu v rámci naší specifické mezioborové spolupráce zakoušet každé léto již téměř dvacet let. Jiřího Macháčka jsem za tu dobu poznal mimo jiné jako skvělého posluchače, který v každém rozhovoru srší otázkami a nápady, i když náš společný zájem o minulost dělí dlouhá staletí. Pohansko jsem za tu dobu poznal jako úžasnou akademickou laboratoř, kde Jiří Macháček a jeho žáci uváděli v život technologické

inovace, internacionalizaci i multidisciplinaritu, a to zpravidla dříve, než se tato slova stala vzývanými akademickými mantrami. Právě schopnost zapojovat žáky v různých stupních studia do samotného jádra výzkumu dělá z brněnské archeologie excelentní obor. \ **Tomáš Dvořák**

Jeho osoba je vyobrazena a použita na kartě populárně naučné karetní hry *Impact*, která zábavnou formou přibližuje archeologii a výzkumníky veřejnosti.

Prameny a literatura

Jiří Macháček [online]. [cit. 19. července 2018]. Dostupné z: <<https://www.muni.cz/lide/17965-jiri-machacek/>>.

Osobní rozhovor s Jiřím Macháčkem (21. června 2018).